

dům na pisku. A spadl přival, přihnaly se vody, zvedla se víchřice, a obořily se na ten dům; a padl a jeho pád byl veliký.“ (Mat 7,24-27).

Ve svém komentáři k žalmům zdůrazňuje Augustin, že slovem skála je míněn sám Kristus.¹⁾ Jde tedy o to postavit svůj život na Kristu, jen tak získá pevnost. Konkrétně se to děje ve slyšení Božích slova: „Nebot víra je ze slyšení“ (Rim 10,17) a sice nikoli ze slyšení, které jednou naslouchalo a pak již vše vědělo, ale ze slyšení, které musí stále naslouchat tomu, jak Bůh o sobě v dějinách dává vědět, aby víra slyšícího... rostla v poznání a ve vškerém chápání a tak se věřící „ze zkušenosti“ učil, na čem právě záleží v průběhu a postupu jeho života...²⁾ O toto stále, opakované naslouchání slovu vzkříšeného Krista jde. H. Holstien proto - poněkud pointované - říká, že jde o to cvičícího duchovním doprovázením „vydat evangelium“.³⁾ Pouze v setkání s Kristem se totiž děje spása: „Neznáme sami sebe jinak než v Ježíši Kristu.“⁴⁾

6.1. Být zasažen v nitru

Jeden byzantský mnich srovnával modlitebníka, který rozjímá nad Písmem, s hráčem na loutnu: Během své hry je skloněn nad nástrojem a naslouchá zvuku, který loutna vydává. Jemu je podobný ten, kdo se modlí. Jednotlivým strunám nástroje odpovídají vnitřní smysly, plekttru, jímž se rozeznávají struny, odpovídá slovo Boží, a ozvučenému tělu loutny odpovídá srdce, nitro člověka, jež se nechá rozzechvívat dotykem Božích slova a naplnit a unášet melodií.⁵⁾

Toto srovnání ukazuje, že v modlitbě jde o osobní zasažení člověka Bohem; o oslovení a naplnění Božím slovem, o to být jím proniknut tak, jako je ozvučené tělo nástroje naplněno melodií, vyvolávanou hráčem. Obraz ukazuje, že se toto osobní, vnitřní zasažení děje

postupně, od prvního, především rozumového porozumění přes smyslové vnímání až po osobní zasažení. Proto jde v modlitebním styku s Písmem v první řadě nikoli o distancované, čisté racionální porozumění, spíše má skrze mě cvičící dospět k setkání se vzkříšeným Pánem.

M. Delbrel opisuje smysl meditace Písma následovně: „Evangelium je kniha života našeho Pána a je zde,

aby se stalo knihou našeho života.

Není zde, aby bylo pochopeno,

ale aby přiblížovalo

jako práh k tajemství.

Není zde, aby bylo čteno,

ale aby do nás vstoupilo...⁶⁾

Slova evangelia je nutno protřpět a vydržet...⁷⁾

Slova evangelia nás prosperou, promění,

až nás jakoby vtělí do sebe...⁸⁾

Když slyšíme své evangelium a držíme je v rukou, měli bychom parnatovat, že v něm přebývá Slovo,

které se v nás chce stát tělem,

které nás chce zasáhnout,

abychom... na novém místě v nové době

v novém lidském prostředí začali znovu jeho život.“⁹⁾

Tomuto modlitebnímu styku s Božím slovem patří následující úvahy.

6.2 Meditovat Písmo svaté

Bez stále orientace podle Božích slova zbloudí každé lidské úsilí. - Izajáš srovnává Boží slovo s deštěm, který padá na zemi a zúrodnuje ji: „Spustí-li se lijavec nebo padá-li sníh z nebe, navrátí se zrnátka,

K. Schupp

nýbrž zavlažuje zemi, a činí je plodnou a úrodnou, takže vydává simě tomu, kdo rozsívá, a chléb tomu, kdo jí. Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: „Ne navráti se ke mně s prázdnou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k čemu jsem je poslal.“ (Jz 55,10-11)

Působení Božího slova lze shrnout do následujících

výroků:

- Slovo Boží ti je darováno, dává ti život.
- Slovo Boží tě osvěcuje.
- Slovo Boží tě uchovává od zlého.
- Slovo Boží ti dává pokoj.⁷⁾

Abyste mohlo rozvinout svou účinnost, je třeba je „přijmout, milovat a meditoval.“ – Kroky, popsané níže, vedou modlitebníka krok za krokem na hlubinu.

Za prvé: Připravit se

Meditace Pisma začíná vnitřním naladěním a přípravou. „Církevní otec Efraim Syrský srovnává přípravná cvičení k modlitbě s přípravou lovců perel. Ti opouštějí své chýše a jdou na pláž. Tam odloží všechno, co jim brání v potápění. Pak se namažou tukem a hledají kámen, který se dobře drží v ruce, aby se s ním mohli potopit a dostat se k perlám... Tak i já, když medituji biblický text, musím nechat všechno za sebou a odložit všechno, co mi brání v tom, abych byl tělem i duší zcela přítom. Pak si najdu „vhodný kámen“ – určitou vyhovující metodu cvičení, která mne může dovést do správné hloubky.“⁹⁾

Na tomto obrázu jsou patrné následující přípravné kroky k meditaci Pisma:

1. Přerušeni obvyklé činnosti (lovci perel opouštějí své chýše a jdou na pláž). E. Roche mluví o zlomu (rupture), který vyžaduje výslovná modlitba.¹⁰⁾ O Ježíšovi se ve všech evangelích vypráví, že opakovaně, zvláště před důležitými rozhodnutími, odcházel

do samoty, aby se modlil: „Časné ráno, ještě za tmy, vstal a vyšel z domu; odešel na pusté místo a tam se modlil.“ (Mk 1, 35). Podobně u Matouše: „Když je propustil, vystoupil na horu, aby se o samotě modlil.“ (Mat 14, 23). Když se k němu tlačily zástupy, aby ho slyšely a byly uzdraveny, „on však odcházival na pustá místa a tam se modlil.“ (Luk 5,16). Jan uvádí: „Když Ježíš poznal, že chtějí přijít a zmocnit se ho, aby ho povolali králem, odešel opět na horu, zcela sám.“ (Jan 6,15): Tento často náhlý Ježíšův odchod do ústraní patří podstatně k jeho poslání, protože v tichu hledal stále znovu vůli svého Otce, která určovala jeho celý život.

U cvičícího se tato vnitřní ochota k odpoutání, ke konkretizaci, k ustoupení projeví v uspořádání prostoru, ve vyřazení rušivých zdrojů (telefon, návštěvy atd.) a ve vědomém rozhodnutí udělat si nyní čas.

2. Osobní příprava a naladění k meditaci (lovci perel odloží vše, co jim brání v potápění a namažou tukem svá těla). Vnější zlom má smysl jen tehdy, je-li kryt vnitřním naladěním modlitebníka. Ignác poznamenává: „Tomu, kdo dostává cvičení, velmi prospěje, vstoupí-li do nich s velkodušností a štědrostí vůči svému Stvořiteli a Pánu tak, že mu nabídne svoje celé čtení a celou svou svobodu.“ (DC 5). Tato základní ochota a disponovanost pro Boha se nejlépe vyjadří v přípravné modlitbě: „Prosí Boha, našeho Pána, o milost, aby všechny moje úmysly, jednání a skutky směřovaly čistě ke službě a chvále jeho božské velebnosti.“ (DC 46). Současně se ve vyslovení této prosby může projevit, kde cvičící cítí překážky, kde se nechce od-poutat, kde má strach, je nejistý nebo pochybuje. Může mu pomoci, když vyjádří tyto překážky před Bohem v modlitbě. Tím se modlitba stane poctivější a zabrání se tomu, aby se člověk rozplýval ve zdanlivě zbožných myšlenkách a ztratil přitom „kontakt se zemí“.

Za šesti: Nechat vyznit

V návaznosti na meditaci je dobré udelet si trochu času aby si člověk uvědomil, co se v průběhu meditace odehrálo; aby přesněji vnímal, které pocity, vhlady, myšlenky, otázky, nebo které touhy se projevíly; aby se jasněji uvědomil vlastní stav: Co ve mně vyvolala meditace jako celek? Co mnou pohnulo?¹⁶⁾ Může být užitečné zachytit tento zpětný pohled písemně v krátkých poznámkách. Ty budou východiskem příští meditace.

Za sedmé: Prohloubit

Aby se evangelium, „kniha života našeho Pána“ (M. Delbrel) stalo i knihou našeho života, bude cvičící usilovat o stále větší zjednodušení své modlitby. Jen tak může působit „do hloubky“. Tomu slouží opakování rozjímání (srv. DC 62,118 aj.), v němž člověk navazuje na ony body předešlého cvičení, které ho zvláště oslovily: „Přitom je třeba si vždycky všimnat některých důležitějších částí, kde dotčený zakusil jisté poznání, útechu nebo neútechu. Nakonec se rovněž vykoná rozmluva a pomodlí Otče náš.“ (DC 118). Jinými slovy: Forma meditace má zůstat stejná, obsah se však má omezit na těch několik bodů (slova, scény, poznání), jimiž byl cvičící v předchozím rozjímání zasažen. Touto metodou postupu se stane možným objevit právě ve známých textech Písma něco nového, něco, co uniklo prvnímu čtení nebo jen letnému pohledu. Tento postup se opakuje tak dlouho, až se dostaví přání jít dál.

Text se však otevře pouze tomu, kdo je ochoten převést poznané ve skutek: „Blahoslavení, kdo Boží slovo slyší a řídí se jím.“ (Luk 11,28).

6.3 Doprovázení meditace Písma

Meditující potřebuje pomoc, má-li se stát Písmo knihou jeho života, tzn. jedná se u něj o proces osobního osvojení,¹⁷⁾ o prochnutí slovy Písma. Toto úsilí je nesené naději, že tím získá nakonec v modlitebníkoví podobu Boží slovo v plném smyslu, Ježíš Kristus, že z jeho života vyzáří obličej Kristův. K tomu několik bodů:

Za první: Povzbuzovat k vytrvalosti

Zatímco hospodářské myšlení, dalekosáhle dnes formující různé oblasti života, je ovládáno logikou vyprodukovanou co možná nejvíce s co nejmenšími materiálními a osobními náklady v co možná nejkratší době, v modlitebním přístupu k Písmu platí zcela jiná zásada, téměř ve všem protikladná výše uvedené logice: Vychnutávat co nejmenší množství co nejdélejší dobu a plýtvat svým časem na zvažování slov Písma a vnitřní naslouchání a hledání na Pána. Protože tato logika odporuje logice našeho všedního dne, působí „přerázení“ mnohé těžkosti, především tehdy, když se jedná o pevné denní modlitební časy mimo exercicie.

Ke klidu lze dospět pouze postupně, z hektické záměstnanosti přes pomalou, uvolněnou činnost až k upuštění od toho, co se jinak jeví jako důležité. Jen tak lze najít vnitřní klid a mír. Tomuto pomalému přerázení slouží různé stupně přípravy modlitební doby;¹⁸⁾ zůstávají důležité i poté, co se cvičící už poněkud obeznámil s meditací Písma.

Obsahově to znamená pomalu redukovat rozsah látky k rozjímání. Zatímco na počátku bude pomáhat meditace více textů Písma, které ukazují podobným směrem, je v dalším průběhu vhodné zastavit se na delší čas u mála míst.

Ohledně metody to znamená volit stále jednodušší zrněšob modlitby